

Hanna Warnke

Biblioteka Uniwersytecka w Leeds

Biblioteka 1 (10), 119-123

1997

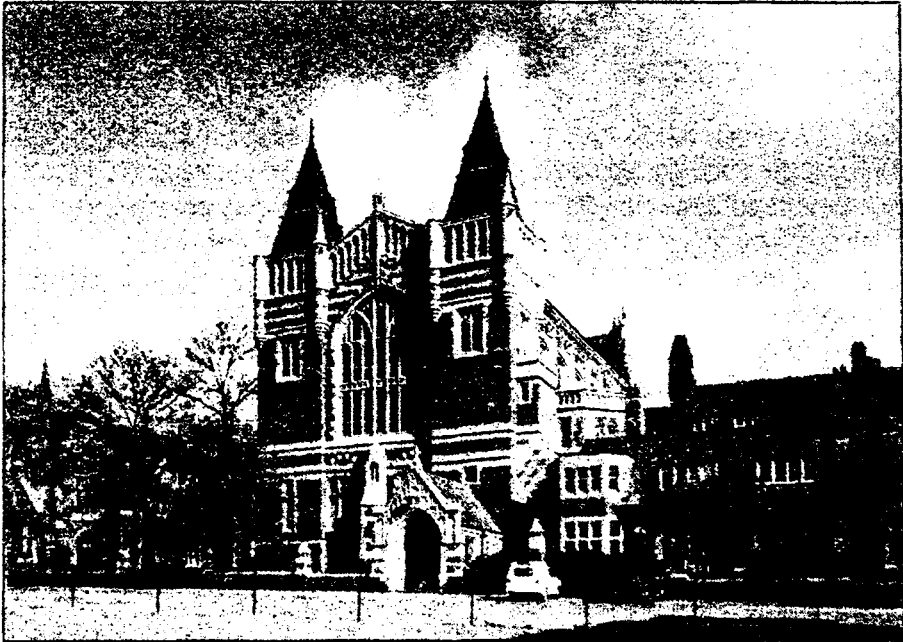
Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BIBLIOTEKA UNIWERSYTECKA W LEEDS

CHARAKTERYSTYKA OGÓLNA

Leeds, położone na terenie hrabstwa *Yorkshire*, jest ważnym centrum przemysłu maszynowego, odzieżowego, skórzanego, elektrotechnicznego i spożywczego, a także znaczącym ośrodkiem kulturalno-naukowym. Przyszłe kadry dla tego regionu kształcą się głównie w tutejszym Uniwersytecie, utworzonym w 1904 roku. Uniwersytet w Leeds posiada jeden z największych i najnowocześniejszych systemów bibliotecznych w Wielkiej Brytanii.

Uniwersytet w Leeds - *The Great Hall*

Biblioteka Uniwersytecka, pełniąc funkcję księżnicy, dysponuje liczbą 2.500.000 woluminów, 302.500 mikroformami oraz 9.550 tytułami czasopism. Policzone, że zbiory biblioteczne zajmują 79.750 metrów, a rocznie przybywa ponad 1.300 metrów (tj. 32.860 książek i 11.280 czasopism). W czytelnich, na powierzchni

20.000 m², znajduje się 3.000 miejsc. Obsługą czytelników zajmuje się 145 osób personelu bibliotecznego (łącznie liczba pracowników wynosi około 200 osób). Rocznie wypożycza się ponad 854.300 woluminów, natomiast wymiana biblioteczna przekracza 29.000 egzemplarzy. Symptomatyczny jest fakt, że rocznie wykonuje się ponad 3.300.000 kserokopii dla około 33.800 czytelników, czyli średnio prawie 100 stron dla jednego użytkownika. Mimo wielu cięć finansowych w ostatnich latach, budżet Biblioteki jest nadal wysoki i wynosi 5 mln funtów rocznie, z czego 42% stanowią płace, 35% przeznaczona jest na zakup książek i czasopism, 2% wydatków to oprawa, a pozostałe 19% stanowią inne koszty.

System informacyjno - biblioteczny tworzą dwie największe biblioteki wraz z siecią mniejszych - instytucyjnych. Pierwsza z nich - **Brotherton Library** - specjalizuje się w gromadzeniu literatury dotyczącej nauk społecznych, sztuk pięknych oraz dziedzin wykładanych i będących przedmiotem badań na Uniwersytecie. Druga natomiast - **Edward Boyle Library** - gromadzi literaturę techniczną i podręczniki (ponad 120.000 wol.). Do wspomnianego zespołu bibliotek należą także: Biblioteka Medyczna, Biblioteka Wydawnictw Prawnych, Biblioteka Przemysłu Odzieżowego oraz Biblioteka *Nuffield* (z literaturą dotyczącą usług społecznych, zwłaszcza medycznych). Poza systemem funkcjonują biblioteki nauk geograficznych, edukacji, inżynierii, językoznawstwa i wiele innych.

USŁUGI BIBLIOTECZNE

Na terenie całego systemu bibliotecznego, z wyjątkiem zbiorów specjalnych, istnieje wolny dostęp do zbiorów. Oznacza to, że po odnalezieniu w skomputeryzowanym systemie (*Geac 9300*) niezbędnej literatury oraz kierując się symbolem wskazującym na lokalizację poszukiwanej książki, można własnoręcznie ją wypożyczyć. Nierzadkie są także wędrówki czytelników po piętrach magazynów w poszukiwaniu literatury.

W czytelnich można przebywać w godzinach od 9⁰⁰ do 22⁰⁰. Większość materiałów, z wyjątkiem szczególnie cennych i rzadkich, wypożycza się do domu. W zależności od kategorii czytelnicy mogą jednorazowo wypożyczyć :

- studenci	- 4 książki na 2 tygodnie
- studenci piszący prace dyplomowe	- 8 książek na 2 tygodnie
- doktoranci	- 10 książek na 3 miesiące
- pracownicy naukowci	- 25 książek na 3 miesiące

Czasopisma, nawet najnowsze wydania, udostępniane są na 2-3 dni.

Informacji specjalistycznych udzielają konsultanci dziedzinowi (*subject consultants*), którzy z wielką życzliwością służą radą. Klimat stworzony przez grono bibliotekarzy sprawia, że każdy czuje się tak, jakby był w centrum uwagi.

Oprócz klasycznych zadań, wynikających ze wspomnianej już funkcji Biblioteki, jako księżnicy (*„just in case”*), rozwijają się usługi Biblioteki, jako medium pośredniczącego w uzyskiwaniu szerokiego spektrum informacji bibliograficznych (*„library as a gateway”*).

Usługi *online* - proponowane przez Bibliotekę w Leeds to np. :
BIDS - umożliwiający dostęp do wielu baz danych
ISI - wykaz artykułów z różnych czasopism wydanych po 1981 roku
Un Cover - krótkie streszczenia z 15.000 czasopism wydanych po 1981 roku
IBSS - międzynarodowa bibliografia nauk społecznych wydanych po 1980 roku
NISS - katalog bibliotek brytyjskich (w tym *British Library*)
Global Code Bank - katalog angielsko-języcznych wydawnictw z całego świata.

BROTHERTON LIBRARY

Brotherton Library mieści się w dwóch budynkach: gmach główny oddano do użytku w 1936 roku, natomiast skrzydło boczne otwarto w 1993 roku. Znajduje się tu kolekcja *Lorda Brothertona*, bibliofila i przemysłowca, który zapisał w 1930 roku w swym testamencie cały majątek na rzecz wybudowania biblioteki uniwersyteckiej.

Kolekcję Brothertona stanowią cenne średniowieczne manuskrypty, literatura angielska (wydana od 1600 do 1750 roku oraz na początku XX wieku). Do tej kolekcji należy także teka *Mattison Collection* - historia socjalizmu, zbiory *Novello-Cowden Clark* - XIX-wieczna literatura piękna oraz korespondencja m.in. Edwarda Gosse z literatami i politykami przełomu XIX i XX wieku.

W posiadaniu Biblioteki znajdują się także bardzo rzadkie i cenne rękopisy (m.in. W.Shakespeare'a, A.Smitha, sióstr Brontë, R.Burnsa, W.Blake'a) oraz spuścizna emigrantów rosyjskich, którzy po Rewolucji Październikowej schronili się we Francji, a następnie na terenie hrabstwa Yorkshire. Ciekawostką są tu kolorowe, artystyczne zdjęcia wykonane na początku XX wieku techniką braci Lumière przez L.V.Andrijewa pisarza rosyjskiego.

Na półkach regałów kompaktowych o łącznej długości ponad 25.000 m przechowuje się także *Archiwum Kwaków* z okolic Leeds (XVII-XX w.), zbiory obrazujące rozwój przemysłu wełnianego (XVIII-XX w.), *judaica* z XIV w., kolekcję Liddle'ya (rękopisy, książki i przedmioty z okresu I Wojny Światowej). Bardzo cenny, rzadki i liczny jest zbiór wczesnej literatury chińskiej i japońskiej.

EDWARD BOYLE LIBRARY

Biblioteka Edwarda Boyle to nowoczesna placówka dysponująca ponad 1000 miejsc dla czytelników. Udostępnia się tu literaturę techniczną oraz reprezentującą takie dziedziny nauki jak: matematyka, fizyka, astronomia, biologia oraz podręczniki akademickie. Od 1994 roku w Uniwersytecie w Leeds wszyscy studenci studiuja indywidualnie, gromadząc zaleconą liczbę punktów za zaliczone egzaminy. W związku z tym w wypożyczalni można dostrzec dziesiątki piętrzących się tomów przewodników dla poszczególnych fakultetów, zawierających

program wraz z punktacją, bibliografie oraz uwagi profesorów dotyczące zagadnień szczegółowych.

Tłok i bardzo trudne warunki panujące obecnie w Bibliotece ma poprawić rozbudowa o dodatkowe sześć - piętrowe skrzydło z 700 nowymi miejscami dla czytelników, zaopatrzonymi w 120 terminali oraz nowoczesne sale seminaryjne.

COPAC

Uniwersytet w Leeds jest współzałożycielem Konsorcjum Bibliotek Uniwersyteckich (*Consortium of University Research Libraries - CURL*), które od kilku lat tworzy bazę katalogową rekordów na podstawie posiadanych zbiorów. Celem utworzenia tego konsorcjum było obniżenie kosztów katalogowania oraz podwyższenie efektywności pracy. Dotychczas rekordy mogły być używane tylko przez czytelników pojedynczych bibliotek. Dzięki pomocy Komitetu Wspólnego Systemu Informacyjnego (*YISC*) przy Radzie Funduszu Szkolnictwa Wyższego wszystkie bazy włączono do *Online Public Access Catalogue*, czyli *OPAC* znanego jako *COPAC*. System ten istnieje od 30 kwietnia 1996 roku. Zawiera ponad 3 mln rekordów opracowanych przez biblioteki uniwersyteckie w Cambridge, Edinburgh, Glasgow, Leeds, Oxford i Trinity College w Dublinie. Rekordy Uniwersytetu Londyńskiego, College'ów Uniwersyteckich i Królewskich, *London School of Economics*, a także Uniwersytetów w Birmingham, Sheffield i Manchester zostaną dodane do podstawowej bazy w następnej kolejności. Żaden z członków *CURL* nie posiada rekordów całości swych zbiorów, ale retrokonwersja przebiega bardzo szybko. W Bibliotece Uniwersyteckiej w Leeds powołano specjalny ośmio - osobowy zespół zajmujący się tylko retrospektywnym wprowadzaniem informacji o posiadanych zbiorach. Uczestnicy *COPAC* planują wprowadzenie symultanicznego systemu dostarczania literatury (*document delivery*).

Z *COPAC* można już korzystać:

telnet : copac.ac.uk

login as : copac

password : copac

lub : <http://copac.ac.uk/copac/>

Na ekranie komputera można odszukać poszukiwaną literaturę wpisując tytuł, nazwisko autora oraz temat.

PODSUMOWANIE

Strategia Dyrekcji zmierza do zachowania równowagi między tradycyjnymi funkcjami pełnionymi przez Bibliotekę, a wyzwaniem niesionymi przez współczesne przemiany społeczne, gospodarcze i technologiczne. Planuje się więc oddanie do użytku w październiku 1997 wspomnianego już centrum nauczania przy Edward Boyle Library z możliwością pracy do 24 godzin na dobę oraz reor-

ganizację pracy poprzez modularyzację istniejących pomieszczeń. Do ważniejszych zadań należy także dalsza *digitalizacja*, rozwój usług *online*, *CD-ROM* i innych form wspomagających upowszechniające się kształcenie na odległość.

W centrum ambitnych zamierzeń jest dalsza poprawa statusu i sytuacji materialnej pracowników Biblioteki poprzez podwyższenie płac (obecnie płace stanowią 42% budżetu, przy średniej 56% w Wielkiej Brytanii), a także rozwój różnorodnych form kształcenia i doskonalenia zawodowego.

Proponowane zmiany będą wspierane poszukiwaniem dodatkowych źródeł finansowania (obecnie 12% budżetu pochodzi z własnych środków), jednak tylko w takim zakresie, by podstawowa działalność - dosłownie „dusza” Biblioteki - nie została zagrożona.

Autorka pragnie złożyć podziękowanie Dyrektorowi Biblioteki Uniwersyteckiej w Leeds Panu Rogerowi Davisowi za udostępnienie materiałów, które posłużyły do napisania niniejszego artykułu.

range of IT media). Types of subject classification in multimedia libraries. Circulation free of charge or with charge fees. Architectural treatment in multimedia libraries. Final reflections - comparison of the functions and the range of activity of multimedia and traditional libraries.

Jerzy Hattas, Józef Marcinkiewicz: Library system in Lithuania. Similarities and differences to Polish standards.

The paper briefly describes the library system in Lithuania based on the new Library Act of July 6th 1995. Since Poland has not received a similar legal act of the same stature yet, an analysis of the new Polish project of the library act of August 16th 1995 has been carried out to bring out similarities and dissimilarities. Author draws the conclusion that there are many more similarities than differences. Major differences are to be seen only in such matters as material resources of the library, deposit copy regulations, and personnel questions.

Andrzej Nowakowski : The conditions of storage of library material...

The author describes the situation in storing library material, with Poznań University Library as the case study. The survey covers the years 1976-1996, and shows how the difficulties in the stacks translated into the quality of reader's services of the library. More important numbers for the 1980s and 1990s are given as well the ratios for the most difficult years for the stacks.

Artur Jazdon: Older German-language collection of Poznań University Library and other research and scientific libraries of the town.

Poznań as a German studies centre. Accumulation of relevant material in holdings of the following libraries: University Library, the Library of the Poznań Society of Friends of Arts and Sciences (PTPN) and Municipal Library. Development of German-language literature of their holdings. Formal characteristics of German-language collection of each of the libraries. Description of specific categories of special collections and classification (according to subject classification) of their main (basic) collections from the point of view of the German-language component of the library material.

Hanna Warnke: Leeds University Library

The article was written during a short placement at Leeds University Library (UK). It presents the library and research information systems of the University exemplified here by its two largest libraries: Brotherton Library and Edward Boyle Library. Information pertaining to the library resources and the services they provide is supported by data from 1995-1996.